

FOAIA POPORULUI

LA MAI VECHIE FOAIE POPORALĂ, ÎNFIINȚATĂ ÎN ANUL 1892

„Țineți cu poporul ca să nu răătăciți!”...

Publicat în fiecare Duminică sub direcția unui comitet înregistrat în Reg. Publ. la Tribunalul Sibiu sub Nr. 57-1543.

Organ al Asociației pentru literatura română și cultura poporului Român, „Astra”

Redacția și Administrația: SIBIU, Str. Șaguna 6. Telefon 83/A
Taxa peștelă plătită în numerar, conform aprobării Nr. 96.646/1945

Țăranul

Un om politic francez, Charles Daniélou, scria, într-o carte din 1930, că „superioritatea democrațiilor constă în aceea că au în guvernul lor responsabil, care rămâne în permanență, sub controlul aleșilor națiunii, purtătorul de cuvânt al poporului, imediat, exact și sigur”. Cu alte cuvinte: superioritatea democrației constă în controlul poporului. Aleșii poporului corectează guvernul, dar din timp în timp răspund în fața Poporului de această acțiune. Poporul acceptă sau nu acțiunile lor la votare.

Cine sunt însă aceia cari hotărăsc trimiterea în Parlament a aleșilor? Cine este, în majoritate, poporul?

Toate statisticele, toate numărările populației cari s-au făcut la noi în țară au arătat — lucru în deosebire cunoscut — că, după profesioni, cei mai numeroși sunt țărani, aproape 80 la sută din populația țării. Ei sunt, prin urmare, aceia cari hotărăsc.

Cum sunt însă ei? S'a vorbit și s'a scris foarte mult despre țăran. Atât de mult încât nu nădăjduim că vom putea adăuga ceva nou la cunoașterea lui. Cel mult să reamintim unele lucruri.

Dintre calitățile lui două ies în chip deosebit în relief: echilibrul și răbdarea. Dacă vechii greci arătau măsură în toate ca pe o calitate de mare cinste pentru fiecare om și cetățean, această măsură în toate o găsim mai mult decât ori unde prezentă în toate acțiunile și orientările țăranului român.

Datorită acestei măsuri în toate în decursul veacurilor el n'a putut fi desădăcinat, schimbat de groșii unguri ori de alaiurile cari întovărășeau pe Domnitorii trimiși din Fanar, cum n'a putut fi cucerit nici de vrăjmașii dictatorilor.

A răbdat și a așteptat, dar s'a ivit întotdeauna un 1784, 1821, 1848, un Decembrie 1918 ori un 23 August 1944. A avut răbdare și răbdarea lui n'a fost niciodată desmițată.

Țăranul este răbdător în toate. Ori cât de mult s'ar simți nevoia, el știe să aștepte vremea bună sau ploaia. Oricine va trece acum, în puterea verii, print'un câmp peste care nu s'a lăsat de multă vreme binecuvântarea ploii și va încerca să spună țăranului care privește trist crăpăturile pământului câteva vorbe de mângâiere în nenorocirea sa, i se va răspunde simplu: „Dumnezeu dă binele și El îl va da totdeauna acelor cari știu să aștepte”.

Cu vitejia brațului, țăranul și-a apărât pământul. Cu măsura în toate

Bisericile vechi

Bisericile vechi din satele noastre trebuie păstrate cu mare grijă. Adeseori de aceste biserici se leagă câte un crâmpieiu interesant și important din trecutul strămoșilor noștri din Maramureș până în Banat și din Bucovina până în Dobrogea.

Dar chiar și atunci când nimic precis nu ar fi legat de o biserică veche, ea este vrednică de toată atenția noastră, căci ea este întotdeauna mărturia credinței strămoșilor noștri și a părinților, ai căror urmași suntem noi.

Și după cum în nici-o țară și la nici un popor nu sunt uitați și nu trebuie să fie uitați părinții, căci „un neam care nu-și cinstește bătrânii și înaintașii”, nu este vrednic să trăiască — tot astfel nici mărturiile credinței strămoșilor, nu trebuie lăsate în părăsire și nepăsare.

În toate țările, amintirea trecutului este păstrată cât se poate mai bine, prin anumite case anume zidite pentru aceste, numite muzee, și toate țările se străduiesc să păstreze lucrurile și clădirile rămase dela moșii strămoși. Așa e în toate țările.

Nu se cade deci să facem nici noi într'altfel, când e vorba de bisericile noastre vechi. Căci dacă vom lăsa să rămână în părăsire bisericile vechi, vom fi vrednici de muștrarea celor cari vor veni după noi și de muștrarea popoarelor cari prețuiesc mai bine decât noi semnele trecutului.

În anii trecuți s'a dărmat în comuna Pietros, jud. Hunedoara, biserică veche de lemn, scopită cu prăștiile și zugăvită pe la 1800. Acum este lăsată să se dărâme biserică

veche de piatră din Bara Mare, jud. Hunedoara (s'au aflat oameni cari iau luat țigla de pe un colț al acestei Sf. Biserici). Și poate tot astfel va fi și într'alte locuri (Biserica veche de piatră din Bara Mare a fost pictată la 1785 de Simion Popescu din Pitești).

Oamenii nu se mai gândesc la o biserică veche când eu una nouă, crezând că cea veche, ca și un om bătrân, nu mai este de folos. Socoala aceasta este însă greșită și dovedește că oamenii nu înțeleg nici glasul trecutului, nici însemnătatea părăsirii lucrurilor rămase din trecut.

Dar acești oameni nu înțeleg nici glasul zilelor de acum, căci în orice sat, lângă activitatea economică a locuitorilor, trebuie să mai fie îndeplinite și alte activități, între cari nu trebuie să fie uitată nici activitatea culturală.

Cel dintâiu temeiul al culturii este însă cunoașterea străduințelor și idealurilor strămoșilor. Iar bisericile cele vechi, cu icoanele din ele, cu zugăveala lor cu cărțile lor și cu felul în care au fost clădite, — sunt cele dintâi cari ne arată și ne amintesc de strădaniile culturale, artistice și sufletești ale înaintașilor noștri.

De aceea, chiar și atunci când o biserică nu este declarată monument istoric, ea trebuie păstrată și îngrijită ca o comoară a satului, mai prețioasă decât comorile de aur ale lui.

Cinstind bisericile vechi, ne vom cinsti pe noi, și îngrijindu-le pentru noi și pentru urmașii noștri, îndeplinim, pe lângă o faptă de evlavie, totodată și o mare faptă de valoare artistică și culturală. **V. Dridifean**

Conferința de pace

La începutul acestei săptămâni s'a deschis la Paris Conferința de Pace a celor 21 de Națiuni. După atâția ani de necruțător războiu, Pacea se apropie cu pași mari.

Pentru înfrângerea Germaniei și a Ungariei horticiste, România e adus o înșă și cu răbdarea și-a păstrat neștirbită ființa națională.

Dar a mai făcut încă ceva cu aceste calități. Este vorba aici despre țăranul de pretutindeni și de totdeauna: a îngădit excese, a zădărnicit salturile primejdioase, nenaturale.

Și acesta este un lucru dinaintea căruia entuziasmul adeseori prăpădește intelectul și trebuie să se nchine cu smerenia cu care cel ce a greșit își apleacă fruntea înaintea preotului în cea-ului deplinei mărturisiri.

L. V. Spiridon

mare contribuție. Meresalul german Keitel ca și generalul De Gaulle au recunoscut că, datorită schimbării politice dela 23 August și armatei române, România a scurțat durata războiului cu 6 luni.

Afirmăm pe cât de autorizate pe atât de drepte.

Oricâte uneltiri s'ar pune la cale, noi privim Conferința cu toată liniștea pe care ne-o dă încrederea în dreptatea care nu se poate să nu se împlinească.

Dealtfel în general conferințele de pace, unde judecau drept mai multe capete, ne-au dat întotdeauna dreptate. Ne nedreptățeau numai hotărârile dictatoriale, ca aceea din 30 August 1940.

Dar vremea dictatorilor a trecut.

P. S. Dorini

Dr. Coriolan Petranu

— Un an dela moartea sa —

La 19 Iulie a. c., s'a împlinit un an dela moartea mult regretatului Dr. Coriolan Petranu, profesor universitar de „Istoria Artei” la Universitatea din Cluj, așezată vremelnic în Sibiu. Moartea s'a întâmplat tocmai în momentul când această Instituție de înaltă cultură românească era pe cale să se întoarcă la vechea-i așezare.

Originar din Arad, o personalitate înzestrată cu alee însușiri sufletești, cu o cultură bogată, cu un mare spirit de observație și cu mult discernământ, a activat în domeniul „artei transilvane” cu o pricepere și stăruință, care se explică prin dragostea ce o purta specialității sale și pe care le întâlnești numai la oamenii de elită.

Se poate spune, că în acest domeniu a fost, un adevărat deschizător de drumuri noi, făcând înțelese comorile neprețuite, ce zăceau părăsite și aproape neobservate, nu numai localnicilor, ci tuturor acelor, din țară și străinătate, cari aveau interes pentru creațiunile și cuceririle înaintașilor noștri în ramura artelor frumoase.

Într'un timp când specificul și pitorescul artei românești aștepta ca prințesa adormită din basme să fie deșteptată și readusă la viață și să încante prin farmecul lui o lume întreagă, el a fost cel dintâi, care i-a dus faima peste hotare, prin scris și prin graiu viu — nepregătând să facă în acest scop dese călătorii în străinătate pe șesele proprii — a reușit să fie cunoscut și apreciat pretutindeni unde arta contează ca criteriu și noțiune de superioritate și perfecțiune umană.

Prin lucrări scrise cu o rară competență și desăvârșită cunoștință de cauză, proiecțiuni și conferințe ținute în țară și străinătate, a făcut o vie propagandă pentru re-educarea țării sale, care a avut urmări și pe tărâm politic.

Prin moartea sa, încă prea timpurie a lăsat un gol care va dura încă mult, până ce se va găsi un alt îndrăgostit al frumosului, un stăpânit de vraja și măreția ce se găsesc în operele de artă nemuritoare, realizate în cursul veacurilor de o parte a neamului nostru.

V. Magdu

CITITI ȘI RĂSPÂNDIȚI
FOAIA POPORULUI

Pentru suflet

Sub steagul Astei

Pentru trup

Pe urmele Domnului

Cinstirea Sfinților

Sfânta Biserică ne învață că sfinții sunt mijlocitori ai oamenilor la Dumnezeu și pentru aceea suntem datorii să ne rugăm lor și să cerem dela ei ajutor în toate nevoile noastre. Această învățătură își are puternice temelii atât în Sfânta Scriptură cât și în Sfânta Tradiție și în hotărârile Sinoadelor.

Așa de-o pildă Mântuitorul le spune Sfinților Apostoli: „Cine vă primește pe voi, pe mine mă primește și cine mă primește pe mine, primește pe Acela, care m'a trimis pe mine” (Mat. 10, 40), iar Sf. Apostol Pavel zice: „Mărtre, cinste și pace ori și cui care lucrează binele” (Rom. 2, 10). Tot Mântuitorul numește pe Sfinții Apostoli și pe ceilalți urmași ai învățării Sale „prietenii”. „Voi veștiți prietenii mei, de veștiți face câte poruncesc eu vouă” (Ioan 15, 14).

Încă dela început Biserica l-a dat toată cinstirea cuvenită. Astfel chiar sfinții Apostoli hotărăsc în primul sinod, cel dela Ierusalim, ca toți creștinii să serbeze ziua morții martirice a Sf. Ștefan și a celorlalți martiri. Deasemenea încă în primele veacuri rămășițele pământești ale Sfinților erau adunate și cinstite, clădindu-se pe ele altare și biserici.

Mai mult decât atât: Sinodul al VII-lea obligă pe creștinii la cinstirea Sfinților sub pedeapsa blestemului. „Cine nu mărturisește pe toți Sfinții, ori nu face rugăciune către sfinți, cari au voie de a mijloci pentru lume, să fie anatema”.

Puterea rugăciunii lor este foarte mare. Ei cunosc tot adâncul sufletului nostru, asemeni îngerilor, cu toate că sunt departe de noi. Rugăciunea noastră trebuie să se îndrepteze întotdeauna și spre ei, dar această rugăciune trebuie să fie făcută cu încredere în bunăvoința și în puterea lor și să întovărășim aceste rugăciuni, așa cum aminteam și cu alt prilej, de străduința zilnică a faptelor bune.

Părintele Ilie

Comunicări dela „Astra Centrală”

Domnii membri ai Comitetului Central sunt rugați să participe la ședința, ce se va ține în ziua de 3 August 1946 ora 5 d. m. în sala de ședințe a Comitetului.

Reorganizarea Astei Bihorene

În ziua de 27 Iunie 1943 a avut loc în sala festivă a școlii Normale române unite din Oradea, adunarea generală de reorganizare a despărțământului.

Înainte de începerea lucrărilor adunării generale, P. S. Sa Dr. Ioan Suciu a rostit o interesantă conferință care a fost ascultată de un număr mare de români din localitate, în frunte cu P. S. Sa Dr. Nicolae Popovici, episcopul ortodox român al Orăzii.

Apoi asistența a fost transformată în adunare generală.

În prezența celor doi episcopi români din Bihor, d. Teodor Popa deschide adunarea generală salutând pe cei prezenți.

D-și evocă amintiri istorice din anul 1911, când Astra și-a sărbătorit la Blaj 50 de ani de existență în prezența Mitropolitului Meșianu și Mihali.

Arată apoi în linii generale realizările Astei Bihorene, insistând asupra școlilor țărănești cari au funcționat an de an la Oradea cu începere din 1936. Subliniază în deosebi concepția bio-politică a Astei și contribuția la apărarea patrimoniului românesc, în special la granița de Vest a Țării. Aceste feluri alese vor trebui urmărite și în viitor datorită faptului că ocupația hortystă în decurs de aproape cinci ani a contribuit mult la stricarea lor de-alungul acestei granițe.

Reorganizarea Astei Bihorene este o necesitate imperativă a vremii. Să ne lăsăm sfătuiți de cuvintele Mitropolitului Șaguna către Barișu care spunea: „Nu trebuie să lăsăm să apună Astra, ci s'o sprijinim cu toate

brațele, fiind cel mai scump ban al nostru”.

După cuvântul Președintelui — revenit în Oradea după cinci ani de pribegie — adunarea generală desemnează din sânul ei următoarea comisie pentru propunerea membrilor în Comitetul Central: Pr. canonic Dr. Augustin Maghiar, Pr. Ic. Stavr. Ioan Evuțianu, Dr. Nicolae Turia, Dr. Alexandru Gavra, Prof. Augustin Cosma și Prof. Iosif Sălăgeanu, sub președinția dlui Dr. Teodor Popa.

Adunarea generală prin aclamații îndelungate aprobă următoarea listă a membrilor Comitetului Central și anume:

Președinte de onoare: P. S. Sa Dr. Nicolae Popovici și P. S. Sa Dr. Ioan Suciu.

Președinți: avocat Dr. Teodor Popa; vice-președinți: Pr. Canonic Dr. Augustin Maghiar și Pr. Prof. Cornel Sava.

Secretar general: Dr. Eugen A. Sircă. Cassier: controlor financiar Romulus V. Mut.

Bibliotecar: Prof. V. Vartolomei. Econom: Dr. Florian Tendan. Controlor: Prof. V. Bolca. Membrii în comitet: Iosif Sălăgeanu, Dr. Al. Gavra, Prof. Hubic Francisc, Nicolae Avram, Nicolae Popescu, Pr. Prof. Aurel Ghilea, Ioan Cionca, Pr. Icon. Stavr. Ioan Evuțianu, Dr. Dumitru Găldău, Dr. Ioan Munteanu, Dr. A. Măgureanu, Prof. Augustin Cosma, Dr. Nicolae Turia, Dr. Eugen Oros, Pr. Andrei Lupșa, Prof. Ștefănescu Toma, Prof. Liviu Lărgăeanu, inv. dir. N. Negruțiu, Prof. Dr. Stan Gavril.

La sfârșit președintele mulțumind pentru încrederea ce i s'a acordat,

SFATURILE DOCTORULUI

Boalele Molipsitoare (I)

Insușirea de molipsitoare se dă la boalele care se iau dela bolnavi la sănătoși. Ee se mai zic și contagioase sau lipitoare.

Boalele molipsitoare sunt multe. Apoi la om avem: scarlatina, vârsatul, pojarul, difteria, tuberculoza, turbarea etc.; iar la animale: cărbunele (dela lacul), cărbunele simptomatec, peripneumonia, pesta bovină, febra altoasă, jigoșta, buca mînzului, tuberculoza (ofrica), răpătuga, durinul, turbarea rugatul, pneumoenterita infecțioasă a porcilor și holera porcilor.

De altfel, numărul boalelor molipsitoare a crescut și crește, cu cât înaintea în cunoștințele doctoricești. Au fost boli bunoaeră ca răpătuga care în trecut se considera ca nelipsită, însă astăzi se știe cu cât ușurință se poate întinde, nu numai la cai, dar chiar la om.

În vechime și chiar în timpul de față, se zice cu privire la molipsire printre unii oameni din popor, desprind un om care a luat o boală dela altul: că: sângele omului molipsit s'a potrivit cu acela al celui bolnav, și că de această potrivire s'a produs molipsirea. Alții încă merg mai departe și transmiteră boalelor și spun că de că e scris să se îmbolnăvească cineva, orice ar face, oricât s'ar feri, este zadar, tot se va îmbolnăvi.

Zecătoarea cu potrivirea de sânge își are de fapt obârșia în întâmplările vieții; din cinci oameni, de pildă care îngrijesc de un om bolnav de vârsat, numai unul sau doi iau boala; sau din cinci cai sănătoși care

(Continuare în pag. 3-a)

declară că va activa în ogorul Astei cu acelaș elan, nefăcând altceva decât să continue activitatea, întreruptă prin odiosul verdict dela Viena din 30 August 1940, pentru culturalizarea satelor românești din Bihor.

Cores

FOISOARA

Amintiri din viața de „studinte” de Blaj

„Vir în discriminare aparat”

de Dr. Eug. Munteanu-Mărgineanu

De mult mă preocupă ideea, de a pune pe hârtie aceste plăcute și neșterse amintiri, a căror împropățare aci mă saltă, căci mă duc cu aproape o jumătate de veac, în plină sburdălaie a tinereții, aci mă întuesc la realitate, căci acum sunt trecut în anusul celor bătrâni, și vorba cântecului „Bătrânețe haine”...

Am tot amănat, dar acum m'a hotărât că o fac, noua serie de bacalaureați ai liceului nostru „A. Vlaicu”, (unde au terminat și doi fii ai mei), care a scos pe lica prof. Rodeanu și fiul păr. Tămășoiu Grădiște, ca primii

cu media 9.50 și locuesc în aceeaș stradă, în apropierea noastră.

Atunci mi-a venit în minte iarăș anul 1903, cu eforturile depuse ca „abiturient” al liceului rom. gr. unit din Blaj, pentru prestarea marelui examen numit atunci „matura”.

Mi-am privit atunci cu multă dragoste și duioșie tabloul „Abiturienților din anul școlar 1902—3”, cu cei dragi prieteni și colegi, în număr de 45, unii decedați, serie care a avut elemente valoroase, în frunte cu protopop stavrofor Ioan Duma, episcop Dr. A. Rusu, † Ing. Septimiu Pop † A. Enea, f. ministru Dr. A. Dobrescu, advocați, medici protopopi, vicar R. R. Stoica, A. Oțoiu, preoți, etc. Dirigințele clasei a fost bunul și respectatul prof. Bonifini Banfi, care împreună cu ceilalți profesori ne-au deschis calea vieții spre lumină și mulți alții absolvenți ai acestui institut de mare binefacere românească și culturală.

Din minunata viață de „studinte”, pe care cu toată strictețea mediului

social și regulamentul sever școlar, — în și afară de școală, — am trăit-o unii prieteni toțiș cu drag, reușind să ne substragem vigilenței „berbecului” pedal Sabo..., om și el, câteodată chiar critic și complice la mici excursii nocturne la „Măța Roșie”, „lauza” ș. a., ca și unii dintre profesori mai tănări și chiar mai bătrâni, î-mi amintesc de multe.

Ei, dar carte că făcea, că făcea lectură particulară — Adrian Oțoiu ne împărția „Semănătorul” lui Iorga etc. la care scria Ioan Duma-Pal in. preș. Societății de lectură, cu Aurel Esca, secretar, etc., unde ne oțăleam în literatură etc.

Dar se făcea și puțină cultură socială-contrariată mai ales de ascetul prof. mat. Emil Viciu, — cât permitea regulamentul Blajului, prin „școala de dans” a maeștrului Șara, cu soția-i drăgălașe, conveniri restrânse în familia de elită, a unora, și mai așa, a altora..., manifestații mai rare în public, de natură culturală socială și

națională, dintre care amintim pe cel cunoscută în întreaga lume românească, după vechea tradiție: Comemorarea patronului la Sărbătoarea „Trei Sfinți”, a liceului, care se sărbătorește în cadrul unor mari manifestații culturale și studențești, prin organizarea unei producțiuni artistico-culturale urmata seara de marele „balul studenților din Blaj”, care întrunea foarte mult public, din mari departări, și fete în vederea căsătoriei, etc...

Sărbărea avea loc în prezența Mitropolitului și a capitolului său, autorități publice etc., în sala de gimnastică — în lipsa unei săli mai festive, — desfășurându-se un program foarte bogat și reușit cu concursul și al unor tehnici. Să recităm atunci poezii cu tâlc în toate limbile care să propuneau în școală de că elevii cu aptitudini literare și retorice erau și premiați cu o sumă de bani.

Era o zi mare, și lumea, mare mică, forfotea pe străzile tinerești

Micile meșteșuguri (I.)

Aproape în fiecare număr al „Foii Poporului” se scrie câte un articol prin care se arată greutățile cari stau în calea înaintării meșteșugurilor și neajunsurile ce întâmpină meșteșugarii în viața de toate zilele. Dintre toate neajunsurile de astăzi cele cari nu suferă întârziere sunt: împrumuturile pe timp mai îndelungat cu camătă mică și cumpărarea materialelor. În așteptarea împlinirii făgăduielilor făcute de guvernul țării, ne vom ocupa în articolele următoare de încrederea pe care meșteșugarul trebuie să o câștige publicului care-i cumpără lucrurile făcute în atelier. În țările din apus, foarte înaintate în meșteșuguri și de unde învățăm și noi cu întârziere noutățile ce se ivesc în felul de a practica un meșteșug, este prețuit patronul care-și ține cuvântul nu numai în ce privește calitatea și frumusețea obiectului ce i s'a dat să facă, ci și punctualitatea terminării obiectului, la care se adaugă străduința ca acest obiect să fie lucrat după gustul particular al clientului. În aceste țări fiecare meșteșugar se întrece pe sine în îndeplinirea datoriilor față de persoana care i-a încredințat lucrarea. Iată o cauză pentru care mi-

cile meșteșuguri, chiar în țările foarte industrializate ale Apusului, nu numai că nu sunt nimicite de fabrici, dar ele se înmulțesc pe zi ce trece, hrănesc mai mulți lucrători decât fabricile, iar patronii dobândează o bună stare materială, care le asigură o viață omenească.

În țara noastră meșteșugarii minoritari covârșesc ca număr pe cei români. Atelerele lor sunt mai înzestrate decât ale românilor. În articolele din numerile trecute s'au arătat cauzele cari au adus această stare de lucruri. Pe de altă parte fabricile de orice fel se vor înmulți și prin aceasta va atrage scăderea lucrului în câmpul micilor meșteșuguri. Deci, de azi înainte, încordarea și priceperea meșteșugarului român trebuie sporită nu numai pentru a se susține, dar pentru a dobândi locurile câștigate de minoritari.

Această luptă nu se poate câștiga atacând minoritățile. Ura când s'a răscolit n'a fost în folosul meșteșugarilor români, nici în cea a deslegării chestiunii meșteșugurilor. Pentru aceasta este nevoie de o pregătire specială. Vom mai reveni.

Ion Martin

Boalele molipsitoare

Urmare din pag. 2-a

stau în acelaș grojd, cu un altul bolnav de buba mânzului, numai doi se molipsesc de această boală. Pentru cei ce au cōpătat boala, om sau animal, se zice că a fost o potrivire de sânge, pentru ceilalți din contră o nepotrivire.

Știm însă din medicină că nepotrivirea de sânge, adică necōpătarea boalelor de unii se datorește mai întotdeauna fie unei molipsiri nereușite a lor, fie unei bune stări de sănătate, fie că unii dintre ei au fost alioși sau că zăcuse deja de acele boli, ceea ce i-au făcut imuni, adică în stare de a nu mai dobândi acele boli, cel puțin un timp oarecare.

Irimia Popescu

EXTRAS

din procesul verbal al a lunării generale ordinare din 27 Iunie 1946 a s. a. „Artalith” cu sediul în Sibiu

Adunarea generală a hotărât:

1. Alegerea a trei membri în consiliul de administrație cu mandat pe trei ani și anume a domnilor I. I. Bunzel, Dr. Coriolan Ștefan și Frederic Wopalca și

2. Alegerea în comitetul de cenzori cu mandat pe un an a dlui Gh. Ciuca, dlui Ludovic Kassovitz și dnei Aurelia Popp ca cenzori titulari și a dnei Marta Mihăilănuș, dnei Irina Marcu și dlui Iosif Kheil ca cenzori supleanți.

Grefa Tribunalului Sibiu, Secția III, Com. Dos. Fsoc. 689 | 1931.

Prezentul extras fiind trecut în registrul de ordine la Nr. 277 | 1946 se vizează de noi pentru afișare și publicare.

Grefier: Indescifrabil

Bacteriile pământului

De acum cu îngrășămintele artificiale, la care s'a mai adăugat și mașinăriile agricole de tot felul și irigațiile câmpiilor întinse, ogărele au putut fi reînviolate, bunăstarea a început să bată la poarta omului. Incelul cu incelel dispăre și groaza de foamete iar învățătura lui Malthus rămâne literă moartă.

Dar omul, odată ajuns aci, cu greu îl mai poți opri; știința îndrăznește să-și desvâlue și alte minuni, iar omul se ține de ele. Așa acum începe partea cea mai îndrăzneală din viața ogăreilor.

În adevăr nici n'a trecut prea multă vreme și s'a văzut că nu numai chimistii din fabrici știu să facă hrană bună pentru ogărele slăbite, ci mai sunt și alte vietăți, care sunt în stare să facă îngrășăminte, poate chiar mai bune decât toți chimistii.

Mare a fost minunea, când niște ogăre nisipoase și cam lipsite de apă, sămănite cu niște plante cu rădăcina lungă (care pătrunde adânc în miezul pământului), în loc să sărăcească pământul în azot, îl îmbogățeau. Ce se întâmplase? Prin urmare tot ce s'a vorbit până acum despre azot și despre secătura pământului, s'ar părea că nu este adevărat! Lucrul părea ne maipomenit! Doar se știa că plantele nu dau, ci iau azotul din pământ și totuși de astădată lucrurile se petrec altfel!

A trebuit să vină și acum tot știința ca să netezească drumul și să lămurească lumea întreagă: da, este adevărat că plantele iau azotul din pământ, dar la rădăcina acestor plante cresc și se adună niște vietăți foarte, foarte mici, care se numesc bacterii; aceste bacterii lucrează necontenit, ele prind azotul din aer și îl transformă în hrană pentru plante, îmbogățind astfel pământul în azot. Bacteriile sunt vietățile cele mai mici de pe lume, ele sînt atât de mici, încât cele mai mari bacterii abea de ajuns să fie de mărimea unei miimi de milimetru. Sunt fel și fel de specii

(neamuri) de bacterii, dintre cari cele mai multe aduc numai năcazuri în lume, căci ele poartă toate bolile. Dar bacteriile din pământ, bacteriile despre cari vrem să vorbim azi sînt o specie care, poate fără voia lor, lucrează pentru propășirea omenirii. Ele își au rolul lor binecuvântat în natură, de a lua azotul din aer și a-l pune în circulația vieții. Numărul lor este întotdeauna foarte mare, așa spre pildă într'un gram de pământ nisipos sunt cam 10.000—100.000 de bacterii, dar numărul lor este foarte mare și pentru că ele se înmulțesc cu foarte mare ușurință, rupându-se în două. Dacă aceste bacterii ar avea locul și hrana potrivită vieții lor, s'ar înmulți atât de mult, încât într'o zi ar fi în stare să umple cu vârf și îndesat 100 de vagoane numai cu bacterii. Înmulțindu-se așa de ușor și fiind atât de multe bacteriile sunt cele mai puternice vietăți de pe pământ, deseori și omul este răpus de ele.

Lumea aceasta atât de mărunță, și atât de puternică este folosită de către oamenii de știință pentru a produce îngrășămintele folositoare pământului. Pământul întinereste văzând cu ochii, recoltele sînt peste așteptări, producția se mărește cu peste 50%. Învățătura lui Malthus a primit lovitura cea mai grea, lumea întreagă parcă a uitat de ea, iar recoltele mai noi întrec cu mult toate hrana necesară pentru omenirea întreagă.

Poșta Redacției

Pr. Gh. Stirejac. Am primit și va apare. Scrieți însă pe o singură pagină și mai scurt.

V. Dridifeanu. Vor apare. Mai trimiteți. Problema ridicată merită stăruință.

Eliza Aurel Marin. Ne bucură foarte mult colaborarea D-voastră. Așteptăm.

Mai mulți colaboratori. Din cauza numărului redus de pagini, unele articole n'au putut încă apare. Ele vor apare însă pe rând. Rugăm deasemenea să scrieți cîte.

micului oraș-sat, iar „septimani” și „octavani”, cu „aranjeri” și „primitori” în frunte, erau într'o ferbere sufletească și trupească — care nu se poate descrie, ci trebuie trăită cu fiirii ei reci și fierbinți — ca și care puțin ajunge omul în viață. Chiar „matura”, nu aducea cu „stropșeala balului”, care pentru „septimani”, era „primul bal”, iar pentru „octavani”, un sentiment al meritului, anticipat al reușitei, ca veterani în ultimul an al liceului...

O condiție însă: „Caiser”-ul.

Da. Ca să poți participa la acest mare examen social studentesc, era o condiție sine qua non: să ai haina-costumul parados, „Kaiser-rock”-ul, în uz atunci, în care bieții septimani, până aci îmbrăcați cei mai mulți cu strae țesute sau costume gata cumpărate la târguri, sau în prăvăliile din Blaj, erau străși, sugrumați de un guler sgardă cu o cravată-îluture, ca un cap de oaie... încât păreau nește „boy” încă neșcolaji, sau nește

„manichine” de vitrină, la ce mai adaugă și „febra balului”-prim, mai rea decât lingoarea... Unii aveau și primii pantofi sau ghele tocmită de piele extra-box, sau chiar iac, cu nește călcăș cât un pumn de lungi...

„Caiser”-ul trebuia făcut, fie că păpărinții vindeau vreo vită, bucată etc., ori ridicau un împrumut, căci fără această haină respectuoasă nu puteai merge la bal, apoi ori știai ori nu să dansezi.

Și haina aceasta tradițională să confecționa atunci, pe „felelet”, — garanție, ca „ruptă din soare”, sau „ca turnată”, de către apreciată firmă de mare croitorie, Trifan, din ulița plăcintelor, cașă mare, cu atelier cu vitrină, al cărui demu urmaș este vrednicul măestru patron Trifu, cu aceeași reputație profesională românească pe regiunea Târnavelor.

Pentru mine „Caiser”-ul, deși fecior de domn, încă a jucat un mare rol în viața mea studentescă și socială. „Caiser”-ul meu, a fost primul termi-

nat și expus o săptămână în vitrina marelui atelier Trifan, din strada plăcintelor, care leagă centrul comunei, pe unde trecea multă lume, iar eu și prietenul meu Brutus Macaveiu — azi medic șef jud. în Arad, — al cărui „Caiser” a urmat după al meu, treceam după posibilități — căci eram „interniști”, — de multe ori, ca să re admirăm haina pompoasă.

Ei, dar pentru aceasta doamna Trifan era onorată la bal cu ture multe de vals și hațegare... în schimbul cărora măestru Trifan, omul perfect în „Caisere”, plătea un păhar de bere după fiecare tură... O mână spală pe cealaltă... Așa era balul cu „Caiser”-ul-prim, cu anexe și obligații...

Apoi s'ara la bal, veselie și bucurie tinerească, studentească alături de „universitari”, funcționari și chiar profesori, pe care, tu „aranger”, îi comandai la Quadrille și Romane... Doamne, ce sentimente plăcute și

parecă mă văd acuma cum am comandat Romana II-a la bal și Quadrillul II la maiial, ultimul permis la Blaj.

Atunci să dansu Hora, Hațegana, la vârtița depe Târnavă și dela Săliște, Ardeleana, Tarina, Someșana, Sârba, Romana ș. a.

Erau petreceri românești, unde spuneai cu adevărat: „După jocul românesc, stîngu-mă și mă topesc” și „Așa joacă pela noi...”

Tineretul de azi nu cunoaște comoara noastră coreografică, nu știe dansurile românești abia prin păștile Sibiului numai, unde studentimea mai joacă Invărtita cu domnișoarele. Azi sî iubesc dansurile străine înaintea celor românești. Mai înainte „Ordinea de dans” începea cu Hora Hațegana, etc. și să veselea românește, sincer și bine.

Cât is de bătrân, dar aș mai comanda Romana II-a la balul studenților din Blaj!

INFORMAȚIUNI

Dela o săptămână la alta

Abonamente

Pe un an, pentru cărți și interese	10.000 Lei
Pentru negustori, comercianți și industriași	20.000 "
Instituții și autorități	40.000 "
Abonamente de aprijin	80.000 "
Prețul unui număr	200 "

Noua salarizare a preoților. La Ministerul Cultelor s'a stabilit anteproiectul lege pentru noua salarizare a preoților. Conform cu această lege preoții dela orașe vor fi salariați la fel cu profesorii, cei dela sate la fel cu învățătorii.

Numărătoarea populației germane. Consiliul inter-aliat a aprobat legea după care cel mai târziu până la 29 Octombrie a. c. va trebui să fie terminată o nouă numărătoare a populației germane în toate cele 4 zone de ocupație.

Statutul funcționarilor publici a căpătat formă definitivă. El va fi prezentat pentru aprobare Consiliului de miniștri și în scurtă vreme se va pune în aplicare. Ministerul Finanțelor a aprobat acest statut.

Pentru amatorii de cărți teologice, etc. Un intelectual oferă spre vânzare cărți teologice, bisericesti, religioase și reviste de valoare, între care și Biblia lui Șeguna (2 volume). Informații la redacția ziarului nostru.

Din Cehoslovacia s'a enunțat că au fost expulzați din această țară un milion de germani în afară de aceia cari au fugit singuri mai înainte.

La Ierusalim s'a produs un atentat la hotelul unde erau găzduite autorități britanice. Până acum sunt 65 de morți, 47 răniți și 46 dispăruți. Săpăturile pentru desgroparea celor prinși sub dărâmături continuă.

Numeroși ofițeri au fost trecuți în cadrul disponibil al armatei.

Inzestrarea armatei cehoslovace. U. R. S. S. va acorda Cehoslovaciei credite pe termen lung, cari vor fi întrebuințate în întregime pentru inzestrarea armatei cehoslovace.

Din Ungaria. Consiliul de miniștri al Ungariei a hotărât să recunoască guvernul republican spaniol de sub conducerea d-lui José Giral.

Pierre Flandin, fost ministru în guvernul dela Vichy, a fost condamnat de Curtea Superioară de Justiție la 5 ani pierdere a drepturilor civile.

Delegația britanică la conferința de pace va fi condusă de d. Clement Attlee, președintele Consiliului de miniștri, deoarece d. E. Bevin este bolnav.

Se înmulțesc divorțurile. În fața tribunalelor se prezintă din ce în ce mai multe procese de divorț.

Generalul De Gaulle a vorbit Duminecă la Bar le Duc despre politica externă a Franței.

Sbor la înălțimea de 14.550 de metri. Cu ocazia unui sbor de încercare al unui avion „Gloster Meteor” mântuit printr'un mecanism care are la bază principiul rachetei un pilot bri-

tanic a ajuns până la înălțimea de 14.550 de metri. Avionul ca să permită aviatorului să sboare la așa de mari înălțimi, unde aerul este cu mult mai rar, avea cabină de presiune în care aerul era bun de respirat.

Mașină de ciorapi cu 3 cilindri în stare foarte bună, adresa la ziar.

Alegeri parțiale în Anglia. La Wrexley au avut loc alegeri parțiale. Candidatul laburist a învins, dar majoritatea laburistă a scăzut dela 12.000 de voturi, câte avea în alegerile generale, la 2000.

Din Grecia. O delegație a organizației E.A.M. s'a prezentat în audiență la primul ministru Tsaldaris, protestând împotriva arestării partizanilor politici și cerând o largă amnestie.

Ziua flotei navale sovietice. Duminecă a fost sărbătorită în toată Uniunea Sovietică ziua flotei navale. Cu această prilej au avut loc mari serbări și concursuri navale.

Secretarul general al O.N.U., d. Trigue Lie, va lua parte la Conferința de pace.

În Ungaria, la Ministerul Afacerilor Străine, se vor face numeroase epurări de personal.

În Camera Comunelor au avut loc dezbateri foarte vii în legătură cu problema Palestinei. Au luat cuvântul d. Atlee, primul ministru și d. Hull, ministrul coloniilor.

Viziteți cu încredere

CROITORIA IOAN TUNEA

Sibiu Str. Turnului 15

„Ferrotehnica” Dr. Heinrich Plattner, Trude Jickeli & Co. Sibiu

EXTRAS

dia convențiunea încheiată la 18 Mai 1946

1. Dna Trude Jickeli născ. Sock. dom. în Sibiu str. Avram Iancu Nr. 1—3 și D-na Lisbeth Plattner născ. Jickeli, dom. în Sibiu, str. Petofi Nr. 31—33, au întret ca membrii asociații în societatea în nume colectiv;

2. Firma va avea pe viitor următoarea denumire; în limba română: „Ferrotehnica” Dr. Heinrich Plattner, Trude Jickeli & Co. s. i. n. c., resp. în limba germană: „offene Handelsgesellschaft”.

3. Aperturile aduse de nouii asociați în societate sunt de căta Lei 4.000.000, deci total de Lei 8.000.000, prin care capitalul social total s'a majorat dela Lei 2.000.000 la Lei 10.000.000, la câștig și pierdere nouii asociați participând cu câte 4% iar vechii asociați Dr. Otto Fritz Jickeli și Dr. Heinrich Plattner cu câte 10%.

4. Nouii asociați au dreptul și obligațiunea să reprezinte și să semneze fiecare singur și individual societatea.

Grefa Tribunalului Sibiu Secția III Com. Dosar Nr. Fsoc. 91/1944.

Prezentul extras fiind trecut în registrul de ordine la Nr. 242 din 1946, se vizează de noi pentru afișare și publicare.

Sibiu, la 6 Iulie 1946.

Prim grefier

Constantin C. Gologan

În strălănitare

Conferința de pace

S'a deschis Luni după amiază la Paris, în palatul Luxembourg. Se spune că lucrările acestei Conferințe urmează să dureze cam 5—6 săptămâni. Menirea acestei conferințe este de a rezolva eașcele probleme asupra cărora miniștrii de afaceri strălne ai celor patru mari puteri s'au putut ajunge la o înțelegere deplină, precum și aceea de a se fixa definitiv textele tratatelor de pace.

Această conferință nu este, din această cauză, o conferință de pace completă, definitivă. Este totuși, cum constată unele zăre, cea dintăiu consultare a opiniei publice mondiale în legătură cu viitoarea așezare a granițelor și a viitoarei echilibrări a forțelor de pe bătrânul continent european.

Procesul dela Nürnberg, în care sunt judecați conducătorii Germaniei se apropie de sfârșit. Au fost ascultați toți cei învinuiți precum și martorii propuși de aceștia. Acum au început cuvântările scuzăților publici. Procurorul american Robert Jackson a erătat că au murit din pricina lor 12 milioane de băbași, femei și copii, între cari 66 la sută dintre evreii din Europe.

Problema Palestinei

Una dintre păreri cari s'au exprimat în legătură cu rezolvarea problemei Palestinei este ca această țară să fie împărțită în două: una arabă, alta evrească. D. Byrnes, ministrul de externe al Statelor Unite, a declarat că experții anglo-americani sunt de această părere, ca de altfel și d. sa. Un raport în acest sens va fi supus Președintelui Truman.

Datoriile Ungariei

Uniunea Sovietică a redus la o treime și mai pe care Ungaria trebuia să o plătească anul acesta în contul datoriilor de războiu. Deasemenea s'a anulat datoria de 6 milioane dolari, pe care Ungaria trebuia să o plătească în anul 1945.

Problema Germaniei

După cum s'a anunțat dela Paris, această importantă problemă nu va fi discutată la Conferința de Pace care se deschis la începutul săptămânii. Ea va face obiectul unor discuții ulterioare. Până atunci, d-nii De Gaulle și Bidault au declarat că viitoarele frontiere ale acestei țări trebuie să fie pe Oder și pe Rin.

Textele tratatelor de pace

La o oră ulterioară încheerii ziarului nostru urmează să fie publicate textele de pace cu țările europene cari au luptat la început alături de Germania sau o parte din războiu și apoi au întors armele, cum este țara noastră.

La noi în țară

Alegerile

Cu toate că s'au făcut diferite declarații în legătură cu data la care se vor ține alegerile, unele declarații oficiale, altele neoficiale, încă tot nu se cunoaște exact data la care ele

se vor ține. Până atunci s'a format comisia centrală electorală, până la 15 August se vor întocbi două tablouri de semne electorale, unul format din semne geometrice, altul din obiecte. Între 15 și 25 August aceste liste se vor publica în Monitorul Oficial, iar după aceea, 10 zile, la cererea fiecărui partid politic se vor împărți aceste semne partidelor.

În toată țara partidele politice începuseră încă de pe acum să țină întruniri de propagandă.

Situația agricolă

Situația agricolă, după rapoartele primite de Ministerul Agriculturii, prezintă astfel:

Solul este potrivit de umed în 20 județe, uscat în 26 județe și foarte uscat în 4 județe (Olt, Gorj, Târnava Mare și Odorhei). Temperatura a variat între mediile de 35—40 grade ziua și 11,5 grade noaptea. În urma ploilor căzute și a scăderii temperaturii, porumbul, amenințat de secetă s'a îndreptat mult, el mai având totuși, nevoie de ploaia pentru a putea depăși producția medie pe țară de 850 kg. la ha. evaluată în prezent pe baza comunicărilor din 46 județe. În Moldova și Transilvania, treieratul se apropie de sfârșit. Seceratul ovăzului este în curs în Muntenia, Oltenia, Banat și Moldova. În Transilvania, seceratul ovăzului e la început.

Greutatea hectolitică la grăul de toamnă variază, în majoritatea județelor între 75—80 kgr. Starea vitelor este bună, în 36 județe, iar în județele bântuite de secetă starea vitelor este îngrijorătoare. În ceea ce privește prețul bovinelor, acesta a scăzut mult în județele secetoase (nord-estul Moldovei, Odorhei și Ciuc), putându-se găsi carne de vacă cu 5000—8000 lei kg. Deasemenea în unele regiuni de creștere a bovinelor (Mureș, Satu Mare, Turda, Hunedoara, Severin) prețul vitelor a scăzut în medie cu 35—40 procente.

Vânătoare

Societățile de vânătoare sunt rugate a întocmi imediat un tabel din care să se vadă numele și pronumele membrului, societatea din care face parte, domiciliul (comună, județul, strada). Tabelul este cerut Inspectoratului de către D. E. V. spre a se expedia vânătorilor în mod gratuit „Buletinul Vânătorului” editat de Minister.

Vânătorii sunt interesați să se asigură că societatea respectivă i-a înscris pe tabel.

Permisele de vânătoare și pescuit nu sunt valabile dacă n'au timbre, sigiliu și fotografie cu semnătura.

Potârnicurile, sunt oprite a se vâna în întreg județul Sibiu.

Permisele de pescuit în apele de munte au scsit; se pot ridica Vinea dela Inspectoratul de vânătoare.

Vânătorii, — cei tineri în special precum și paznicii, maeștrii de vânătoare, — sunt îndemnați să cetească lucrarea „Despre vânătoare” de C. A. V. Popescu, editată la Lugoj în 1936.